

Registerblad

Datum: Naturvårdsverkets beslut 2000-02-07

Område av riksintresse för naturvård i Skåne län

Områdesnummer: N 23

Områdesnamn: Tostebergakusten

Kommun: Kristianstads och Bromölla kommuner

Kartblad:

Topografisk karta: 034; 3E Karlshamn SV

Ekonomisk karta:

03401; 3 E06 Åhus
03411; 3 E16 Gälltofta
03402; 3 E0c Östra Hammaren
03412; 3 E1c Landön
03422; 3 E2c Trolle-Ljungby
03413; 3 E1d Rakö 03413
03423; 3 E2d Nymölla
03424; 3 E2e Sölvesborg
03434; 3 E3e Valje

Area: 6 337 ha (Gyetorpskärret 2 ha).

Naturgeografisk region: 7 Skånes sediment- och horstområden.

Kust- och havsregion: 4 Egentliga Östersjön

Regionindelning för sjöar och vattendrag:

Avrinningsområde 86 Mörrumsån, 87 Skräbeån

Agrara kulturlandskaps- regioner:

2 Sydsvenska odlingsbygderna

Landskapsformer, terrängformer/ områdestyper i kust- och havsområden:

Slätt med lägre relativ höjd än 20 m, Ändmorän, Flack moränkust

Riksvärde

Odlingslandskap	Naturbetesmark	Flora, Fauna
Geovetenskap	Moränkust	Fauna
Våtmarkskomplex		
Fuktäng		

Värdeomdöme

Representativt odlingslandskap, Östersjökusten, med lång hävdkontinuitet och rik förekomst av naturbetesmarker. På havsstrandängar och annan öppen utmark återfinns art- och individrika växtsamhällen. Området har stor betydelse som fågellokal. Lokalerna är Nymölla, Edenryd och Tosteberga ängar.

Gyetorpskärrer är ett värdefullt våtmarkskomplex med en högt värderad fuktäng. Landets sydligaste moränkust med liten skärgård.

Huvudkriterier

A, C, D.

Förutsättningar för bevarande

Fortsatt jordbruk med åkerbruk, naturvårdiriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Restaurering av igenvuxna naturbetesmarker.

Områdets naturvärden kan påverkas negativt av:

- minskad eller upphörd jordbruks/betesdrift
- skogsplantering av jordbruksmark
- energiskogsodling
- igenväxning
- spridning av gifter eller gödselmedel
- bebyggelse
- nydikning
- täkt
- luftledning och vägdragningar

Bevarandet av våtmarkernas värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning och torvtäkt. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzoner kan skada naturvärdena.

Värdet påverkas negativt av olika typer av vattenföretag, såsom muddring, utfyllnader och föroreningar i vattnet.

Säkerställande

- Landskapsbildsskydd enligt 19 § NVL i dess lydelse före 1975
- Naturreservatet Tosteberga ängar. Naturreservatet Lägerholmen (tillträdesförbud hela året).
- Fågelskyddsområde (beträdnasförbud 1/3 - 30/6)
- Och område av riksintresse enl. MB 4:e kap: 1 §, 2 §, 4 §.
- Området ingår även i Sölvesborgs kommun Blekinge län
- Lokalerna L6203(NR-delv.), 62-900, 902, 903, 81-0125(NR) ingår i den nationella bevarandeplanen för odlingslandskapet. Området ingår också i Kristianstads läns bevarandeprogram för odlingslandskapets natur- och kulturmiljövården 62-01, 80-37
- Gyetorskarret ingår i myrskyddsplan för Sverige 2007
- Natura 2000-område: Edenryd, Tostebergakusten, Östra Hammaren-Käringören (SCI). Gruarna, Tosteberga-Ängholmarna (SPA).

Områdets huvuddrag

Området omfattar kuststräckan Fårabäck - länsgränsen samt utanför liggande öar och skär. Geologiskt kan området beskrivas som moränkust med utanförliggande moränskärgård. Skånes enda moränkust som är ett öppet, obrutet kustlandskap av stor skönhet.

I denna helhet finns flera objekt med särskilda värden. Hela områdets berggrund utgörs av kritkalksten överlagrad med kalkrik morän (norra delen) och sand och grus i söder. Stranden är en flack moränkust. Största delen av sträckan präglas av de många frispolade, ibland mycket tätt liggande stenblocken. Den lilla skärgården, Ängholmarna utgöres av ett 20-tal moränackumulationer. Merparten av ytan utgöres av betesmarker eller marker som åtminstone betats i sen tid. Karaktären är väldigt skiftande. Samma markanvändning kan i flera fall följas till början av 1700-talet.

Värdefulla områden är

Gyetorskarret med betade kalkfuktängar och strandängar med förekomst av honungsblomster, flugblomster, brudsporre, kärrknipprot. Naturreservatet Tosteberga ängar med träd- och buskbärande naturbetesmarker med förekomst av fältnocka, flera orkidéarter, majviva mm. Lyckebody ängar, naturbetesmarker med buskskikt av en och förekomst av älvväxing, krutbrännare, blodnycklar och honungsblomster.

Landön, naturbetesmarker med torrängar (backsippa, fältsippa, hedblomster, gullviva och trubbstarr). Söder och väster om Landön stäppartad torräng (sandnejlika, backglim och harris).

Edenryd ogödslade naturbetesmarker omgivna och indelade av stengärdesgårdar. Förekomst av fältnocka. Östra Hammaren: extremrikkärr-kalkfuktängar belägna ca 1 km norr om Ö Hammaren. Området påminner starkt om Gyetorskarret. Träd och buskskikt saknas. Bland de anmärkningsvärda växtarterna kan nämnas ängsnycklar, tvåblad, majviva, småvänderot, tätört och tiggarranunkel.

Hela området är av stor betydelse för fåglar, särskilt vadarfåglar som häckningslokal och som rastplats för flyttande fåglar, men även som tillflyktsort för bl a gäss och rovfågel vintertid.

Odlingslandskapet, Östersjökusten, har en lång hävdkontinuitet och ett rikt inslag av naturbetesmarker som utgörs av havsstrandäng och annan öppen utmark. Vanliga vegetationstyper är fårsvingelvariant av rödvingrashed, friskäng av örtrik typ, fuktäng av kalktyp och salttåg-rödsvingelstrandäng. De art- och individrika växtsamhällena hyser arter som kattfot, låsbräken, loppstarr, vädtklint, krissla, vildlin, ormtunga, sumpgentiana, brudsporre, slätterblomma, axveronika och majviva.

Gyetorpskärret är ett kalkkärr och en fuktäng.

Anmärkingar

Av redovisningstekniska skäl ingår inom det avgränsade området vissa anläggningar och bebyggda tomter, dessa berörs inte av riksintresset för naturvård.

Områdets avgränsning i havet begränsas av räta linjer från:

- en punkt belägen på kurvan för 3 m djup ca 1 km söder om Fårabäck (1409250/6203800)
- en punkt belägen på kurvan för 3 m djup ca 300 m sydost om Lägerholmen (1416700/6204500)
- en punkt på gränsen mellan Kristianstads och Sölvesborgs kommuner (1420000/620800). Gränsen mellan kommunerna överensstämmer med det förslag till sträckning av kommungränser i allmänt vatten som kommerskollegium presenterat 1984-07-05.

VMI ID

03E2D01

Referenser

"Kuststräckan Fårabäck - Edenryd, historisk markanvändning och naturvärden".

Rapporten utförd av Ekologigruppen i Lund på uppdrag av länsstyrelsen 1983.

Rapporten innehåller en omfattande referenslista, som bifogas.

- Vegetationen inom Tosteberga Ängar naturreservat. SNV PM 422 1973.

- Björn Widen: Fältnocken en hotad art i Sverige. SNV rapport 3055.

Länsstyrelsen i Kristianstads län, 1994: Bevarandeprogram odlingslandskapets natur- och kulturmiljövärden i Kristianstads län. Länsstyrelsen 1995. Kristianstad.

Länsstyrelsen i Kristianstads län, 1993: Ängs- och hagmarker i Kristianstads län. Länsstyrelsen 1993. Kristianstad.

Naturvårdsverket, 1996: Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet. Stockholm

Naturvårdsverket 2007. Myrskyddsplan för Sverige.